KOMISJONI OTSUS,

25. juuli 2012,

riigiabi nr SA.33114 (2012/C) (eks. 2011/NN) – Poola Väidetav riigiabi Crist laevatehasele

(teatavaks tehtud numbri C(2012) 5057 all)

(Ainult poolakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2013/9/EL)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool viidatud sätetele [1],

ning arvestades järgmist:

I. MENETLUS

(1) Komisjon võttis 6. novembril 2008 vastu kaks tagasinõudmisotsust [2], milles käsitleti ebaseaduslikku riigiabi Gdynia ja Szczecini laevatehastele (edaspidi „Gdynia laevatehas" ja „Szczecini laevatehas"), mis seisnes spetsiaalse müügimenetluse kasutamise võimaldamises. Poola ametiasutustele anti võimalus müüa laevatehaste vara osadena avatud, läbipaistvate, tingimusteta ja mittediskrimineerivate pakkumuste raames.

(2) Komisjon, kes jälgis tagasinõudmisprotsessi, nõudis selgitusi eespool nimetatud hankemenetluste kohta. Pärast pressis avaldatud teateid, et riigile kuuluv tööstusarengu agentuur võis anda septembris 2010 Crist S.A.-le (edaspidi „Crist" või „äriühing") laenu (edaspidi „meede") Gdynia laevatehase teatavate varade ostmiseks, nõudis komisjon Poola ametiasutustega 22. oktoobril 2010 toimunud kohtumisel selle kohta selgitusi. Poola ametiasutused selgitasid oma seisukohti ja lubasid esitada tehingu kohta kogu vajaliku teabe ja seda kinnitavad dokumendid. Kõnealune teave esitati 25. novembril 2010 ja 5. detsembril 2011.

(3) Komisjon kohtus Poola ametiasutustega 6. detsembril 2011.

(4) Asepresidendi Almunia ja Poola rahandusministri hr Gradi vahel toimus rida kohtumisi, mille tulemusena saatis hr Grad 25. oktoobril 2011 komisjonile kirja, milles teatas, et nii Gdynia laevatehase kui ka Szczecini laevatehase likvideerimine pidi kava kohaselt lõppema 2011. aasta lõpuks.

(5) Komisjon teatas 25. jaanuari 2012. aasta kirjaga Poolale, et on otsustanud algatada kõnealuse meetme suhtes Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping") artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse (edaspidi „menetluse algatamise otsus").

(6) Menetluse algatamise otsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* [3]. Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama meetme kohta märkusi.

(7) Poola esitas oma märkused 27. veebruaril 2012. Kolmandatelt isikutelt märkusi ei saadud. Poola esitas täiendavat teavet 4. ja 5. juunil 2012.

II. JUHTUMI TAUST

1. Abisaaja kirjeldus

(8) Poola ametiasutuste selgituse kohaselt on Crist Gdańskis asuv osaühing, mille asutasid 1990. aastal selle kaks praegust osanikku. Äriühingul on ligikaudu 150 töötajat ja umbes 500 füüsilisest isikust ettevõtjast töövõtjat, kes pakuvad äriühingule vajalikke teenuseid. Cristi peamised tegevusvaldkonnad on laevaehitus, laevaremont ja hüdrotehniliste rajatiste valmistamine. Ajavahemikus 2004–2008 valmistas äriühing aastas ligikaudu 20

[1] ELT C 129, 4.5.2012, lk 9.

[2] Komisjoni otsus, 6. november 2008, riigiabi C 19/05 (ex N 203/05) kohta, mida Poola andis äriühingule Stocznia Szczecińska, ELT L 5, 8.1.2010, lk 1 ja komisjoni otsus, 6. november 2008, riigiabi C 17/05 (ex N 194/05 ja PL 34/04) kohta, mida Poola andis äriühingule Stocznia Gdynia, ELT L 33, 4.2.2010, lk 1.

[3] Vt allmärkus 1.

laeva ning muid rajatisi. Äriühingu peamisteks klientideks on Euroopa riikide (Saksamaa, Madalmaad, Skandinaavia ja Poola) laevaomanikud.

(9) Poola ametiasutuste sõnul tegutseb äriühing peamiselt järgmises kolmes turusegmendis:

— hüdrotehniliste ehitiste turg: teraskonstruktsioonid lüüside, tammide ja kessoonide rajamiseks ja muud teraskonstruktsioonid merekaide ja sadamasildade ehitamiseks,

— taastuvenergia turg: meretuuleparkide ehitamisel kasutatavad konstruktsioonid ja/või nende osad;

— avamere turg: avamerel töötavad vaatlus-, uurimis- ja töötlemisrajatised, mis toetavad puurplatvormide ja terasest puurplatvormide ehitusmoodulite tööd.

(10) Crsiti müügitulu struktuur turusegmentide kaupa on esitatud tabelis 1. Poola ametiasutused teatasid komisjonile, et selline müügitulu struktuur tuleneb äriplaanist, mille kohaselt peab äritegevuse senine keskpunkt liikuma traditsiooniliselt laevaehituselt avamere taastuvenergia ja hüdrotehniliste ehitiste sektorile.

Tabel 1

Cristi müügitulu struktuur segmentide kaupa

Tulu liik	2009	2010 [1]	2011
Hüdrotehnilised ehitised	[17-23] (*) %	[4-6]%	[3-5]%
Taastuvenergia	[23-28]%	[75-80]%	[67-74]%
Avamereehitised	[21-26]%	[6-8]%	[6-8]%
Muu (laevaehitus)	[29-34]%	[9-12]%	[17-20]%

[1] Komisjon märgib, et Poola esitatud näitajate summa 2010. aasta tulbas ei ole 100. Komisjon usub, et selline väike lahknevus tuleneb arvude ümardamisest kahe komakohani.
(*) Konfidentsiaalne informatsioon

(11) Vastavalt Poola ametiasutuste esitatud andmetele kasvas Cristi müügitulu ajavahemikus 2002–2009 kümnekordseks, ulatudes 2009. aastal 383 miljoni Poola zlotini (95,75 miljonit eurot [4]). Müügitulu vähenes 2010. aastal, langedes 236 miljoni Poola zlotini (59 miljoni euroni), kuid tõusis 2011. aastal 630 miljoni Poola zlotini (157,5 miljonit eurot). Cristi peamised majandustulemused avavahemikus 2007–2009 ehk tööstusarengu agentuurilt laenu saamisele eelnenud perioodil ning ajavahemikus 2010–2011 ehk pärast laenu saamist on esitatud kokkuvõtlikult tabelis 2.

Tabel 2

Cristi peamised majandustulemused ajavahemikus 2007–2011 (miljonites Poola zlottides)

	2007	2008	2009	2010	2011
Müügitulu	323,41	361,06	383,77	236,48	630,29
Müügikasum	19,10	20,80	27,10	5,5	53,1
Tegevuskasum	20,80	19,50	25,80	15,37	49,33
Puhaskasum	22,20	20,10	15,50	12,62	31,66
Amortisatsioon	2,40	3,30	4,20	5,58	10,75
Finantstegevuse ülejääk	24,60	23,40	19,70	18,20	42,41

(12) Vastavalt Poola ametiasutuste esitatud andmetele oli kõnealusel äriühingul 2011. aastal laene ja riskilimiiti ligikaudu […]* miljonit Poola zlotti ([…] miljonit eurot), sealhulgas tööstusarengu agentuurilt saadud laen (vt punkt 3 „Meetme kirjeldus") ja erapankadelt mitmesuguses vormis saadud finantstoetus. Praegu on äriühingul täitmisel 10 lepingut, mille koguväärtus ulatub ligikaudu […] miljoni Poola zlotini ([…] miljonit eurot), ning äriühing peab läbirääkimisi edasiste lepingute sõlmimiseks, mille kogumaksumus on ligikaudu […] miljonit Poola zlotti ([…] miljonit eurot).

2. **Programmi kirjeldus**

(13) Crist esitas 27. mail 2010 tööstusarengu agentuurile taotluse laenu saamiseks (vt punkt 3 „Meetme kirjeldus") Poola majandust stimuleerivate algatuste toetusprogrammi (edaspidi „programm") raames, taotledes toetust programmi allkategoorias „Toetus majanduskriisist kõige enam mõjutatavates piirkondades tegutsevatele ettevõtjatele".

(14) Nimetatud programmi raames toetatakse keskmise suurusega ja suuri ettevõtjaid, kes viivad ellu projekte, mille eesmärk on ergutada nõudlust Poola majanduses, ning tegutsevad majanduskriisist või tõsistest üleujutustest kõige enam mõjutatud piirkondades. Sellised piirkonnad on programmis selgelt määratletud. Gdański piirkond on üks programmis määratletud haavatavatest piirkondadest, samas kui Gdynia piirkond selliste regioonide hulka ei kuulu.

[4] Käesolevas otsuses eurodes esitatud summad on ümardatud ja esitatud vaid selguse huvides, välja arvatud Beluga Hochtief Offshore ja Cristi vahel sõlmitud lepingu väärtus […] miljonit eurot, mis näitab lepingu tegelikku väärtust eurodes. Kõik Poola zlottides esitatud summad on ümber arvestatud eurodesse, kasutades vahetuskurssi 1 euro = 4 Poola zlotti.

(15) Vastavalt programmile osaleb tööstusarengu agentuur projektides ja ettevõtmistes, et ergutada majandusnõudlust ja majandusarengut. Tööstusarengu agentuur peaks selle eest mõistlikku tulu saama s.t, et osalemine peaks toimuma turutingimustel. Tööstusarengu agentuuri rahastamise ülemmäär ei tohi ületada 80 % kavandatava investeeringu netoväärtusest.

(16) Poola ametiasutuste väidete kohaselt ei tohiks tööstusarengu agentuur toetada projekte, mis võivad sisaldada riigiabi elemente, välja arvatud riigi julgeoleku ja kaitsega seotud projektid, mis on kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 346 ([5]).

(17) Programm moodustab osa tööstusarengu agentuuri tulunduslikust tegevusest, mille eesmärk on teenida kasumit, ning Poola ametiasutuste sõnul kohaldatakse selle raames samu kriteeriume, mida järgitakse turul ettevõtjatele kommertsalustel finantseerimisteenuste pakkumisel. Poola selgituste kohaselt hoitakse selline tegevus eraldi tööstusarengu agentuuri kaudu riigiabi andmisest raskustes olevatele suurtele ettevõtjatele.

3. **Meetme kirjeldus**

(18) Uurimisel olev meede hõlmab 150 miljoni Poola zlotti (33,4 miljonit eurot) suurust laenu, mille tööstusarengu agentuur andis 14. septembril 2010 (edaspidi „tööstusarengu agentuuri laen") Cristile varade ostmiseks, mis hõlmasid kuivdokki ehk nn Cristi laevatehase 2. territooriumit. Poola ametiasutuste selgituste kohaselt moodustas see laen andmise hetkel vähem kui […] % äriühingu laenudest ja riskilimiidist.

(19) Vastavalt programmile peaks tööstusarengu agentuuri laenu intressimäär ulatuma kohaldatava intressi baasmäärani, millele lisandub puhas intressimarginaal 0,9–4 % aastas (edaspidi „intressimarginaal"), mis sõltub finantseerimisriskist ja abisaaja pakutava tagatise kvaliteedist, nagu on näha tabelist 3.

Tabel 3

Meetme suhtes kohaldatav intressimarginaal vastavalt programmile

Finantsrisk	Tugev tagatis	Mõõdukas tagatis	Nõrk tagatis
Madal	0,9 %	1,0–1,4 %	1,5–1,8 %
Mõõdukas	1,0–1,4 %	1,5–1,8 %	1,9–3,3 %
Kõrge	1,5–1,8 %	1,9–3,3 %	3,4–4,0 %

(20) Cristile antud tööstusarengu agentuuri laenu intressimarginaal oli 1,8 %. Cristile antud laenu üldine intressimäär oli 6,81 % ([6]). Selline intressimäär kehtestati baasmäärana, mis moodustus 3 kuu WIBORist ([7]) (laenu andmise hetkel oli see 3,81 %) pluss 1,2 %, millele lisandus intressimarginaal 1,8 %. Tööstusarengu agentuur määras intressimarginaaliks 1,8 %, sest nii tehinguga seotud finantsrisk kui ka tagatis hinnati mõõdukaks, mille puhul, nagu tabelist 3 näha, peaks intressimarginaal jääma vahemikku 1,5–1,8 %. Tööstusarengu agentuuri antud laenu tähtaeg saabub 31. detsembril 2015, seega on laenuperiood ligikaudu 5 aastat ja 3 kuud, sest laen anti 14. septembril 2010. aastal.

(21) Tööstusarengu agentuuri laenu tagatis koosneb järgmistest osadest:

— registerpant enam kui 100 % Cristi osakutele,

— kinnisvarale seatud hüpoteek (osa laevatehase 2. territooriumist),

— registerpant mitmetele vallasasjadele, mis moodustavad osa laevatehase 2. territooriumist,

— Cristi esindaja allkirjaga blankoveksel,

— Cristi kinnitus vabatahtliku nõustumise kohta täitemenetlusega ja

— Cristi kõikide osanike kinnitus nende vabatahtliku nõustumise kohta täitemenetlusega,

(22) Programmi kohaselt peab tagatise summa vastama vähemalt 150 %-le tööstusarengu agentuurilt saadud laenust.

(23) Gdynia laevatehase varade pakkumuste esitamise kolmas voor toimus 15. septembril 2010. Vastavalt pressis ilmunud artiklitele suutis Crist tänu tööstusarengu agentuurilt saadud rahastamisele teha konkurendist Patiast (Ukraina äriühinguga ISD seotud Küprosel registreeritud äriühing, mis on Gdański laevatehase omanik) suurema pakkumine. Crist pakkus pakkumisel olnud varade eest (edaspidi „kuivdokk") 175 miljonit Poola zlotti (43,75 miljonit eurot). Kuivdoki baashinnaks oli määratud 96,7 miljonit Poola zlotti (24,17 miljonit eurot).

III. **AMETLIKU UURIMISMENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED**

(24) Menetluse algatamise otsuses väljendas komisjon kahtlust, kas Crist oleks suutnud samadel tingimustel turult

([5]) Nimetatud artiklis nähakse ette järgmist: „Aluslepingute sätted ei välista järgmiste eeskirjade kohaldamist: […] b) iga liikmesriik võib võtta selliseid meetmeid, mida ta peab vajalikuks oma oluliste julgeolekuhuvide kaitseks …".

([6]) Poola teatas komisjonile 25. novembril 2010 saadetud kirjas ekslikult, et intressimäär kehtestati baasintressimäära tasemel, mis moodustus kuue kuu WIBORist (mitte kolme kuu WIBORist) ning et Cristile antud laenu üldine intressimäär oli 7,02 % (mitte 6,81 %). Poola parandas selle vea 27. veebruaril 2012 saadetud kirjas.

([7]) Varssavi pankadevaheline viiteintressimäär.

vajalikus ulatuses laenu saada, kui oleks lähtutud teabest, mis oli tööstusarengu agentuurile kättesaadav laenuandmise otsuse langetamise hetkel.

(25) Komisjonile kättesaadava teabe põhjal tehtud esialgse analüüsi kohaselt võis tööstusarengu agentuuri laen anda Cristile riiklike vahendite kaudu konkurentsieelise. Komisjon väljendas oma muret seoses: i) antud laenu intressimääraga, ii) tööstusarengu agentuuri aktsepteeritud tagatisega, iii) tööstusarengu agentuuri kasutatud võrdlusalusega, iv) Cristi esitatud äriplaaniga ja v) Cristi võimaliku sooduskohtlemisega tööstusarengu agentuuri poolt.

(26) Mis puudutab intressimäära, siis ei saa komisjon otsustada, kas tööstusarengu agentuuri laenu intressimäär (mis menetluse algatamise otsuse ajal eeldati olevat 7,02 %) oli kooskõlas turumajandusliku erainvestori põhimõttega, sest Poola ametiasutused ei olnud esitanud tõendeid äriühingu reitingu ega tagatise taseme kohta.

(27) Mis puudutab tagatist, siis ei esitatud komisjonile tööstusarengu agentuuri laenu saamiseks agentuuri ja Cristi vahel sõlmitud lepingut ega eksperdihinnanguid laenu tagatiseks antud Cristi ja kuivdoki osakute kohta. Seetõttu leidis komisjon, et Poola ei olnud esitanud esmapilgul usutavaid tõendeid selle kohta, et eksperdihinnangud olid koostatud konservatiivsel viisil ning et erainvestor oleks nõustunud selliste tagatistega.

(28) Võrdlusalusega seoses tekkis komisjonil kahtlus, kas […] Panga laenu oleks tohtinud kasutada võrdlusalusena, mille põhjal hinnata, kas tööstusarengu agentuuri laen vastab turumajanduslikule erainvestori põhimõttele. Komisjon leidis, et […] Panga laen erines tööstusarengu agentuuri laenust, sest: i) sellega refinantseeriti tehingut, mida Crist oli algselt rahastanud omavahenditest, ii) […] Pangalt saadud laenu summa oli oluliselt väiksem, ja iii) tööstusarengu agentuuri laenuga kaasnes suurem risk kui […] Panga laenuga, sest selle summa ületas Cristi omavahendeid ja laenuperiood oli oluliselt pikem (viis aastat ja kolm kuud võrreldes kolme aasta ja kaheksa kuuga).

(29) Äriplaani osas märkis komisjon, et hoolimata äriühingu üldiselt kindlast finantsolukorrast oli Cristi kasum laenu andmise ajaks juba kolm aastat järjest kahanenud. Võttes arvesse valitsevaid tururiske, võimalikku liigset tootmisvõimsust turul ja asjaolu, et meetme võtmise ajal ei olnud finantskriis kaugeltki veel lõppenud, tekkis komisjonil kahtlus, kas erainvestor oleks äriühingule sellist laenu andnud.

(30) Otsustamata ette ära, kas kõnealune programm kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, väljendas komisjon kahtlust, kas Crist oli abikõlblik saama programmi kohast toetust tööstusarengu agentuurilt, kuna laen anti investeeringu tegemiseks Gdynias, mis ei oleks tohtinud selle programmi raames toetust saada, sest ei asu haavatavas piirkonnas. Komisjon pidas küsitavaks ka seda, kas Cristile antud tööstusarengu agentuuri finantsabi määr on kokkusobiv programmis sätestatud rahastamise ülemmääraga (vt põhjendus 15). Tööstusarengu agentuuri laen ulatub 150 miljoni Poola zlotini (37,5 miljonit eurot). Crist ostis kuivdoki hinnaga 175 miljoni Poola zlotti (43,75 miljonit eurot). Nende arvude põhjal oli tööstusarengu agentuuri laenuga Cristile antud finantsabi määr 86 %, mis ületab programmis sätestatud ülemmäära. Seetõttu leidis komisjon, et programmi raames Cristile antud tööstusarengu agentuuri laenuga võis kaasneda sooduskohtlemine.

(31) Eespool kirjeldatust lähtudes kahtles komisjon selles, kas erainvestor oleks taganud Cristile vajaliku rahastamise, ning otsustas algatada ametliku uurimismenetluse.

IV. **POOLA MÄRKUSED**

(32) Poola ametiasutused väitsid, et laenuandmise otsusele eelnes äriühingu majandusliku ja finantsolukorra, tema äriplaani ja turgudelt saadavate võimalike võrdlusandmete põhjalik analüüs ning selle analüüsi selgesõnaliste tulemuste alusel võib väita, et kõnealune laen anti kooskõlas normaalsete turutingimustega, mis tähendab, et samadel tingimustel, nagu eraõiguslik turuosaline oleks nõustunud kõnealust investeeringut rahastama. Seega leiab Poola, et tööstusarengu agentuuri laen Cristile ei ole riigiabi.

1. **Intressimäär**

(33) Poola selgitas, et tööstusarengu agentuuri laenu andmisele eelnes äriühingu majandusliku ja finantsolukorra hindamine kolmes etapis, mis toimus vastavalt kriteeriumidele, mida järgitakse turul ettevõtjatele kommertsalustel finantseerimisteenuste pakkumisel. Lisaks teatas Poola, et esimeses etapis tegi sõltumatu välisnõustaja esialgse krediidihindamise, mille põhjal lubati äriühing edasi järgmisesse etappi, kus toimus üksikasjalikum hindamine. Teise etapi käigus hinnati kolme viimast aruandeaastat koos prognoositavate majandustulemuste, majandusnäitajate analüüsi, kvantitatiivsete näitajatega nagu likviidsuskordaja, aktivate käive, kapitalistruktuur, kasumlikkus ja areng ning samuti selliste kvalitatiivsete näitajatega nagu juhtimiskvaliteet, turust sõltuvuse tase ja pakutud tagatiste kvaliteet. Viimases etapis kehtestati marginaalitase, kohaldades valemit, milles arvestati eksperdihinnangu tulemusena kindlaks tehtud riske ja pakutud tagatiste taset.

Cristile antud krediidireiting

(34) Viidates Cristi majandustulemuste dünaamilisusele ajavahemikus 2006–2009 (vt tabel 4) rõhutas Poola, et eksperdihinnangu kohaselt oli äriühingu majanduslik ja finantsolukord laenu taotlemise ajal hea.

Tabel 4

Cristi majandustulemuste dünaamika ajavahemikus 2006–2009 (miljonites Poola zlottides)

	2006	2007	Dünaamika	2008	Dünaamika	2009	Dünaamika
Müügikasum	21,20	19,10	**90,09 %**	20,8	**108,90 %**	27,10	**130,29 %**
Tegevuskasum	20,90	20,80	**99,52 %**	19,50	**93,75 %**	25,80	**132,31 %**
Puhaskasum	16,50	22,20	**134,55 %**	20,10	**90,54 %**	15,50	**77,11 %**
Amortisatsioon	1,97	2,40	**121,83 %**	3,30	**137,50 %**	4,20	**127,27 %**
Finantsetegevuse ülejääk	18,47	24,60	**133,19 %**	23,40	**95,12 %**	19,70	**84,19 %**
Müügitulu	228,75	323,41	**141,38 %**	361,06	**111,64 %**	383,77	**106,29 %**

(35) Majandustulemuste halvenemise osas 2008. ja 2009. aastal, selgitas Poola, et see oli tingitud ärimudeli muutusest, mille tulemusena sõlmitakse suurema väärtusega ja kasumlikumaid lepinguid, kuid mida iseloomustab 12–15 kuud vältav pikk täitmisperiood. See tähendab, et suurim rahaline tulu saadakse toote valmimisel ja selle üleandmisel lepingupartnerile.

(36) Tööstusarengu agentuur hindas Cristi esitatud äriplaani mitmes etapis. Poola selgitas, et äriplaan töötati välja koostöös […], seda analüüsis […] („[…]") ning tööstusarengu agentuuri eksperdid vaatasid üksikasjalikult läbi kogu dokumendi, sealhulgas eeldused ja oodatavad mõjud. Poola ametiasutused kinnitasid, et igas etapis anti dokumendile positiivne hinnang, ja lisasid, et sellise hinnangu õigsust kinnitavad Cristi tegelikud majandustulemused, mis on kooskõlas prognoositud näitajatega või isegi ületavad neid. Lisaks selgitas Poola, et Cristi esitatud positiivsed finantsprognoosid olid usaldusväärsed ning neid toetasid sõlmitud lepingud.

(37) Investeeringu kasumlikkuse osas esitas Poola üksikasjaliku selgituse rahavoo, nüüdispuhasväärtuse ja sisemise tasuvuslävi põhjal arvutatud suhtarvude kohta, mis kõik osutusid kõrgeteks. Kuivdoki ostu hinnaga 150 miljonit Poola zlotti hõlmanud projekti nüüdispuhasväärtus oli […] miljonit Poola zlotti ja sisemine tasuvuslävi […] %. Poola lisas, et kuigi lõpuks otseti kuivdokk hinnaga 175 miljonit Poola zlotti, on selle tehingu finantsnäitajad ikkagi väga kõrged (nüüdispuhasväärtus […] miljonit Poola zlotti ja sisemine tasuvuslävi […]%).

(38) Tööstusarengu agentuur andis eespool nimetatud analüüsi põhjal äriühingule reitingu, lähtudes oma kolmeetapilisest sisemisest hindamissüsteemist. Crist hinnati keskmise krediidiriskiga äriühinguks, kellel on hea finantsusaldusväärsus ja kes suudab pikema perioodi jooksul oma finantskohustused täita ning kelle võime tulla toime pikaajaliste ebasoodsate majandustingimustega on paranenud. Poola väitis, et tööstusarengu agentuuri kasutatud meetod on kooskõlas komisjoni teatisega viite- ja diskontomäärade kindlaksmääramise meetodi läbivaatamise kohta ([8]) (edaspidi „viitemäärade teatis"). Tööstusarengu agentuurile kättesaadava teabe põhjal hinnati äriühing vastavaks reitinguagentuuri EuroRating määratletud reitingukategooriale BBB (hea), kuid kindluse mõttes säilitas Poola reitingu BB, et kontrollida viitemäärade teatise kohaldamisel saadavat tulemust.

Tagatis

(39) Poola ametiasutused teatasid, et Crist esitas järgmised tagatised: registerpant enam kui 100 % Cristi osakutele; kinnisvarale seatud hüpoteek (osa laevatehase 2. territooriumist); registerpant mitmetele vallasasjadele, mis moodustavad osa laevatehase 2. territooriumist; Cristi esindaja allkirjaga blankoveksel; Cristi kinnitus vabatahtliku nõustumise kohta täitemenetlusega ja Cristi kõikide osanike kinnitus nende vabatahtliku nõustumise kohta täitemenetlusega.

(40) Poola esitas Cristi osakutele antud […] eksperdihinnangud, mille koostamisel kasutati kahte meetodit: varadel põhinevat hindamismeetodit (korrigeeritud netovarade meetod) (29. juuli 2010. aasta hinnang) ja tuludel põhinevat hindamismeetodit (diskonteeritud rahavoogude meetod) (1. augusti 2010. aasta hinnang). Nende kahe hindamise tulemused erinesid teineteisest olulisel määral.

([8]) ELT C 14, 19.1.2008, lk 6.

Kui esimese meetodi kasutamisel saadi tulemuseks […] miljonit Poola zlotti, siis teine andis tulemuseks peaaegu […] miljonit Poola zlotti. Samal ajal näitas veel üks Poola ametiasutuste esitatud dokument, mis kandis kuupäeva 3. august 2010, […] et korrigeeritud netovarade meetod andis tulemuseks äriühingu likvideerimismaksumusele läheneva summa ega kajastanud Cristi tegelikku väärtust (eelkõige omakapitali). […] jõudis järeldusele, et äriühingu tegelikuks väärtuseks tuleb lugeda […] miljonit Poola zlotti.

(41) Tagatise teise osa ehk kinnisvarale seatud hüpoteegi osas esitas Poola sõltumatu eksperdi 4. märtsi 2009. aasta hinnangu, mille kohaselt oli kõnealuste varade hinnanguline turuväärtus 169,5 miljonit Poola zlotti (või 84,7 miljonit Poola zlotti sundmüügi korral). Lisaks nõudis tööstusarengu agentuur jaanuaris 2011 komisjonile esitatud tehingujärgset sõltumatu eksperdi hinnangut, mis määras hüpoteegitud kinnisvara väärtuseks […] miljonit Poola zlotti.

(42) Vastuseks komisjoni kahtlusele, kas hinda, mida Crist maksis kuivdoki eest kolmandas pakkumuste voorus (175 miljonit Poola zlotti), saab kasutada võrdlusalusena tagatise väärtuse hindamisel, tegi Poola ettepaneku kasutada turuväärtusena konkurendist äriühingu Patia tehtud pakkumise väärtust, mis oli 166 miljonit Poola zlotti.

(43) Lisaks sellele leidis Poola, et tagatise väärtust suurendab ka tagatise komponentide mitmekesisus (kinnisvara, vallasvara ja finantsvarad) ning asjaolu, et kõik tagatise osad olid enne laenu andmist vabad mis tahes koormistest.

(44) Poola ametiasutused teatasid kokkuvõtteks, et mitmesuguste hinnangute alusel jäi laenutagatise koguväärtus […] ja […] miljoni Poola zloti vahele (vt tabel 5). Agentuurisisese krediidireitingu andmisel oli tööstusarengu agentuur hinnanud Cristi tagatise mõõdukaks (vt tabel 3). Viidates viitemäärade teatises kehtestatud eeskirjadele (vt tabel 6), teatasid Poola ametiasutused, et tagatise koguväärtus on turuhinnast lähtudes […] miljonit Poola zlotti ([9]), moodustades Cristile antud laenust […] %. Selline tagatise määr ületab tunduvalt laenusummat ja vastab viitemäärade teatises määratletud kategooriale „suur tagatis”, sest oodatava kahju määr, mis tuleneb makseviivitusest laenu tagasimaksmisel (LGD) võrdub nulliga.

Tabel 5

Tagatiste väärtused vastavalt kasutatud hindamisemeetodile

			Tagatis ja hindamismeetod	
			Cristi osakud Varadel põhinev hindamismeetod (korrigeeritud netovarade meetod)	Cristi osakud Tuludel põhinev hindamismeetod (diskonteeritud rahavoogude meetod)
		Väärtus (Poola zlotti)	[…]	[…]
Tagatis ja hindamismeetod	Laevatehase 2. territoorium Turuväärtuse meetod (tulul põhinev)	169 471 000	**KOKKU:** […]	**KOKKU:** […]
	Laevatehase 2. territoorium Väärtus sundmüügi korral	84 735 500	**KOKKU:** […]	**KOKKU:** […]
	Laevatehase 2. territoorium Turuväärtuse meetod (tulul põhinev)	180 439 000	**KOKKU:** […]	**KOKKU:** […]
	Laevatehase 2. territoorium Konkurendi viimase pakkumise väärtus	166 000 000	**KOKKU:** […]	**KOKKU:** […]

([9]) Tuludel põhineva hindamismeetodi (eksperdi soovitusel) kohaselt oli Cristi osakute väärtus […] miljonit Poola zlotti ja kinnisvara hüpoteek (osa laevatehase 2. territooriumist) oli eksperdi hinnangul 169,5 miljonit Poola zlotti.

(45) Poola ametiasutused esitasid ka […] aruande, mis koostati mais 2012 ehk pärast tehingu toimumist. Muu hulgas kinnitab see […] hinnanguid, mis olid tööstusarengu agentuurile kättesaadavad tehingu toimumise ajal. Poola juhib tähelepanu kriitikale, mida tehti netovarade hindamise suhtes: […] ei kaasanud ühtki hinnangut immateriaalse vara kohta, millel oleks olnud märkimisväärne väärtus ja mis oleks hinnangutulemusi parandanud, nagu veel täitmata lepingud, kliendisuhted ja tööjõud. […] järeldab, et hinnangus on Cristi omakapitali väärtust tegelikust oluliselt väiksemaks hinnatud. Tuludel põhineva hindamismeetodi kohta leiab Poola, et […] jõudis […]-ga sarnastele tulemustele (ehk ligikaudu […] miljonit Poola zlotti).

Intressimäär

(46) Laenu andmisel hindas tööstusarengu agentuur nii äriühingu krediidiski kui ka esitatud tagatise taset mõõdukaks. Selle tulemusena andis tööstusarengu agentuur laenu intressimääraga 6,81 %, mis arvutati baasmäära (kolme kuu WIBOR (3,81 %) pluss 1,2 %) ja intressimarginaali 1,8 % summana (vt tabel 3).

(47) Lisaks tööstusarengu agentuuri tehtud arvutustele, mis põhinesid tema sise-eeskirjadel, esitas Poola lisaselgitusi, kasutades viitemäärade teatises sätestatud indikaatori kehtestamise meetodit (vt tabel 6).

Tabel 6

Laenumarginaalid baaspunktides vastavalt viitemäärade teatisele

	Tagatised		
Reitingukategooria	Suured	Tavalised	Väiksed
Kõrge (AAA-A)	60	75	100
Hea (BBB)	75	100	220
Rahuldav (BB)	100	220	400
Madal (B)	220	400	650
Nõrk/finantsraskused (CCC ja madalam)	400	650	1 000

(48) Poola väitis, et võttes arvesse viitemäära, mille komisjon oli Poolale kehtestanud (4,49 %), Cristi reitingukategooriat (BB) ja tagatise kõrget taset (vt põhjendus 44), ei tohiks laenu intressimäär olla madalam kui 5,49 %. Seetõttu rõhutas Poola, et tööstusarengu agentuuri kohaldatud intressimäär 6,81 % on 132 baaspunkti kõrgem kui viitemäärade teatises määratletud viitemäär 5,49 %.

(49) Poola esitatud […] aruanne sisaldab tehingu toimimise ajal Cristi krediidireitingule antud üksikasjalikku hinnangut, mis põhineb kahel erineval eksperdihinnangul. Need reitingumudelid töötas välja […], võttes aluseks kommertspankades kasutatavad hindamis-/reitingumudelid. Aruande kohaselt on Cristi hinnanguline reitingukategooria rahuldava ja madala (BB-B) vahel. […] peab siiski kõnealust intressimäära piisavaks, võttes arvesse tagatiste suurt väärtust, mis üheskoos hinnates annavad tulemuseks, et tagatised on suured.

2. **Võrdlusalus**

(50) Poola ametiasutused teatasid komisjonile, et […] Panga laen ei olnud ainus, millele toetudes määrati kindlaks Cristile antava laenu lõplik intressimäär, sest seda tehti kõigepealt agentuurisisese hindamissüsteemi alusel. Hoolimata laenude erinevusest, märkis Poola, et mõlemad institutsioonid ehk nii tööstusarengu agentuur kui ka […] Pank jõudsid intressimäärade suhtes sarnastele järeldustele.

(51) Poola lisas üldise märkusena, et võttes arvesse kõnealuse laenu suurust (150 miljonit Poola zlotti) on Cristile antud laenule peaaegu võimatu leida Poola turult ideaalset võrdlusalust. Poola väitis Esimese Astme Kohtu otsusele kohtuasjas T-296/97: komisjon *vs* Alitalia viidates, et Cristi võimalikku kasu tuleks hinnata sarnase, mitte identse laenu alusel.

(52) Poola esitas mõlema laenu võrdluse (vt allpool tabel 7) ning tuletas meelde, et mõlemad laenud anti 2010. aastal ja et […] Panga laenuintress oli isegi madalam (6,68 % võrreldes tööstusarengu agentuuri laenu intressiga 6,81 %) ning et […] Panga otsusega kaasnes suurem risk. Sellest tulenevalt väljendasid Poola ametiasutused arvamust, et tehing on asjakohaseks võrdluspunktiks.

Tabel 7

[…] Panga ja Cristile antud tööstusarengu agentuuri laenu võrdlus

	[…] Panga laen	Tööstusarengu agentuuri laen
Laenusumma	[…] Poola zlotti	150 000 000 Poola zlotti
Laenu andmise kuupäev	18.02.2010	14.09.2010
Laenuperiood	3 aastat ja 10 kuud	5 aastat ja 3 kuud
Intressimäär	6,62 %	6,81 %
Tagatise väärtus	[…] Poola zlotti	[…] Poola zlotti

	[…] Panga laen	Tööstusarengu agentuuri laen
Arenguväljavaated [1]	[…] Poola zlotti	[…] Poola zlotti
Täiendavad riskid	Kindluse puudumine, et kuivdokk (laevatehase 2. territoorium) ostetakse ja et tootmisliin valmib	Kuivdoki ostmiseks antud laenu (laevatehase 2. territoorium) kasutatakse tootmisliini valmisehitamiseks

[1] Rahastamislepingu sõlmimise ajal kehtinud lepingute väärtus.

(53) Krediidiriski kohta märkis Poola, et nii […] Pank kui ka tööstusarengu agentuur tuginesid oma otsustes samale äriplaanile, millega nähti ette nii laevatehase 1. kui ka 2. territooriumi ostmine. Seetõttu oli käitise valmimise risk suurem enne esimese tehingu toimumist (isegi kui […] Pank ainult refinantseeris tehingut, mille Crist kattis algselt oma vahenditest). Tegelikult tagati tööstusarengu agentuuri laenuotsusega, mis võimaldas osta laevatehase 2. territooriumi, Cristi uue äristrateegia elluviimine, andes äriühingule võimalus suunata oma äritegevus ümber traditsiooniliselt laevaehituselt avamere taastuvenergia sektorile. Lisaks juhtis Poola tähelepanu sellele, et […] Panga laen anti Cristile enne kui Crist sõlmis Beluga Hochtiefiga väga tulusa lepingu, mille tehinguväärtus oli suurim Cristi ajaloos ([…] miljonit eurot) ning mis parandas tööstusarengu agentuuri laenuotsuse ajaks veelgi äriühingu krediidivõimelisust.

(54) Teisest küljest rõhutasid Poola ametiasutused, et laenu andmise ajal kaalus tööstusarengu agentuur tõsiselt talle kättesaadavat täiendavat teavet. Näiteks juhtis Poola tähelepanu sellele, et lisaks tööstusarengu agentuurile ja […] Pangale olid Cristil pikaajalised head suhted paljude teiste äriühingu tegevust rahastanud finantseerimisasutustega ([10]). See näitas Cristi võimet saada laenuotsuse langetamise ajal laenu ka kapitaliturult. Selle tõestuseks esitas Poola tehingu toimumise ajal Cristi suhtes eri finantsasutustes kehtinud krediidilimiitide ja tagatise piirmäärade loetelu.

(55) Lõpetuseks juhtisid Poola ametiasutused komisjoni tähelepanu septembris 2010 kehtinud Poola Riigipanga intressimäärade tabelile, mis sisaldas regulaarselt avaldatud loetelu ettevõtjatele antud uute laenude keskmistest intressimääradest Poola zlottides. Tabelist on näha, et 4 miljonit Poola zlotti ületanud laenude puhul, mille intressimäärade kõikumine ei kesta üle kolme kuu (nagu see oli Cristi puhul), oli keskmine intressimäär 5,4 % ehk madalam kui intress, mida tööstusarengu agentuur nõudis Cristilt.

([10]) Crist sai vahendeid ka mitmetest teistest eraõiguslikest rahastamisallikatest. Sinna hulka kuuluvad […], […][…], […], […], […] ja […] saadud krediidid ja tagatised, mis 2010. aastal ulatusid üle […] miljoni Poola zloti ning 2011. aastal üle […] miljoni Poola zloti.

3. **Äriplaan**

(56) Poola ametiasutused esitasid komisjonile Cristi äriplaani (edaspidi „äriplaan"). Poola teatas komisjonile, et tööstusarengu agentuur konsulteeris enne Cristile laenu andmist nii äriühingu äripartnerite ([…] ja […]) kui ka erapankadega, kes kinnitasid, et Cristi finantsseis on stabiilne. Poola ametiasutused esitasid komisjonile erapankade kinnituskirjad ja […] Cristi äristrateegia rakendamise analüüsi, mis hõlmas tööstusarengu agentuuri laenuotsusele eelnenud perioodi.

(57) Äriplaanis eeldati, et investeerimisprojekti nüüdispuhasväärtus küündib […] miljoni Poola zlotini ([…] miljonit eurot) ning et sisemine tasuvuslävi on […] %. Kõnealused hinnangud põhinesid eeldusel, et äriühing maksab kuivdoki eest 150 miljonit Poola zlotti. Poola esitas […] analüüsi vastusena komisjoni poolt menetluse algatamise otsuses tehtud märkusele selle kohta, et tegelikult maksti 175 miljonit Poola zlotti. Analüüsist ilmneb, et tehingu ajal kättesaadava teabe kohaselt oli investeeringu nüüdispuhasväärtus ja sisemine tasuvuslävi vastavalt […] miljonit Poola zlotti ja […] %. […] lisas, et praeguse teabe kohaselt on investeeringu nüüdispuhasväärtus ja sisemine tasuvuslävi vastavalt […] miljonit Poola zlotti ja […] %.

(58) Kõnealune aruanne hõlmab turuolukorra ülevaadet ja Cristi arenguväljavaateid. Aruandes märgitakse, et Crist muutis tootmisprofiili, keskendudes traditsioonilise laevaehituse asemel klientide vajadustest lähtuvate laevade, platvormide ja muude avamereehitiste ehitamisele. Selline äristrateegia annab Cristile nišipositsiooni, tänu millele on tal võimalik osaleda Põhjamere avamereprojektides ning mis pakub dünaamiliseks kasvuks palju võimalusi. […] leiab, et äriühing tegutseb märkimisväärse kasvupotentsiaaliga sektoris.

(59) Poola märkis, et tööstusarengu agentuur leidis äriplaanile antud eksperdihinnangu alusel, et vaatamata 2008. aastal alanud majanduskriisi jätkumisele on äriühingu majandustulemused olnud viimasel kolmel aastal positiivsed, sõlmitud ja läbirääkimisjärgus olevate lepingute väärtus viitab äriühingu kiirele arengule ning et finantsprognoosidele anti positiivne hinnang ja need näitasid äriühingu suutlikkust laen tagasi maksta.

(60) Poola ametiasutused märkisid, et äriühingu netotulem ületas 12,6 miljoni Poola zloti (2,8 miljonit eurot) suuruse netokasumiga 2010. aastal ja 31,6 miljoni Poola zloti (7,03 miljonit eurot) suuruse netokasumiga 2011. aastal äriplaanis prognoositu […] korda. Samuti märgiti, et 2011. aasta lõpus oli ettevõtja bilansimaht kavandatust ligikaudu […] % suurem.

4. **Äriühingu sooduskohtlemine**

(61) Cristi väidetava sooduskohtlemise suhtes tööstusarengu agentuuri poolt selgitasid Poola ametiasutused, et Cristil oli õigus saada toetust programmi vahenditest, sest äriühingu peakorter ja kaks tegevuskohta asuvad Gdańskis. Investeeringule Gdynia laevatehasesse, millel muidu ei oleks õigust toetust saada, ei järgnenud äriühingu tegevuse ümberjagamist, pigem oli tegemist Cristi tegevuse geograafilise laienemisega.

(62) Rahastamistaseme kohta kinnitas Poola, et Cristi investeeringu rahastamisel tööstusarengu agentuuri poolt ei ületatud programmis sätestatud 80 % taset. Poola väitis, et äriühingu kavandatud investeerimisprogrammi kulud olid kokku 188,2 miljonit Poola zlotti, hõlmates mitte ainult kuivdoki (laevatehase 2. territoorium), vaid ka laevakerede koosteala (laevatehase 1. territoorium) ostu. Poola selgitas, et mõlemad investeeringud tehti samasse tootmisliini, tänu millele oli Cristil võimalik konkureerida edukalt taastuvenergia ja avamereehituse turgudel. Crist sai muuta tootmisprofiili üksnes tänu terviklikule investeerimisprogrammile, hakates traditsioonilise laevaehituse asemel ehitama klientide vajadustest lähtuvaid laevu, platvorme ja avamere tuuleparkide ehituseks vajalikke tarindeid.

(63) Tööstusarengu agentuuri laenu (150 miljonit Poola zlotti) suhe Cristi kogu investeeringusse (213,2 miljonit Poola zlotti ([11])) on 70 %, mis on programmis sätestatud 80 %-lisest ülemmäärast tunduvalt väiksem.

(64) Poola väitis, et programm, millest Cristi laenu rahastati, oli äriprogramm, mitte abiprogramm. Poola märkis, et tööstusarengu agentuuri projektide rahastamise otsuseid hindavad ärilistel alustel eksperdid, kel on kogemusi Poola suurimate finantseerimisasutustega.

V. **HINDAMINE**

1. **Riigiabi olemasolu ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses**

(65) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

(66) Siseriikliku meetme kvalifitseerimiseks riigiabina peavad olema täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused: a) meede annab eelise riigi ressursside abil; b) eelis on selektiivne, ning c) meede moonutab või ähvardab moonutada konkurentsi ja võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust.

1.1. *Eelise olemasolu*

(67) Selleks, et teha kindlaks, kas kõnealune meede kujutab endast riigiabi, tuleb välja selgitada, kas Crist sai majandusliku eelise, mida ta ei oleks saanud tavapärastel turutingimustel ehk tingimustel, millega erainvestor nõustuks Cristile vahendeid eraldama.

Intressimäär

(68) Selleks, et teha kindlaks, kas kõnealune meede on kokkusobiv erainvestori kriteeriumiga, hindas komisjon, kas eraõiguslik võlausaldaja oleks andnud otsuse vastuvõtmise ajal tööstusarengu agentuuri käsutuses olnud teabe alusel Cristile samasugust laenu.

(69) Nagu on selgitatud põhjenduses 33 ja järgnevates põhjendustes, teatas Poola komisjonile, et tööstusarengu agentuur hindas koos väliseksperdidega enne laenu andmist põhjalikult Cristi majanduslikku ja finantsolukorda, mille tulemusel määrati kindlaks Cristi krediidireiting. Tööstusarengu agentuur andis enda sisemise süsteemi alusel Cristile keskpärase krediidireitingu, mis Poola sõnul vastab viitemäärade teatise kohaselt vähemalt rahuldavale (BB) reitingule.

(70) Poola esitas kõik tagatist käsitlevad eksperdihinnangud ja andis üksikasjalikke selgitusi kõikide laenu tagatise üksikasjade kohta (vt põhjendused 39–45). Kõnealuste hinnangute alusel, mille kohaselt tuleks […] miljonit Poola zlotti säilitada panditud aktsiate väärtusena ning enam kui […] miljonit Poola zlotti võib siduda kuivdoki peale seatud hüpoteegiga, ning pidades meeles programmi tingimust, mille kohaselt peab tagatis moodustama eraldatud rahalistest vahenditest vähemalt 150 %, kvalifitseeris tööstusarengu agentuur Cristi tagatise väärtuse mõõdukaks, mis siiski katab krediidiriski. Poola selgitas, et tegemist oli ettevaatliku lähenemisega ning et sõltumatute ekspertide hinnangute kohaselt on tagatise väärtus kõrge.

([11]) Hõlmab 38,2 miljonit Poola zlotti, mis investeeriti laevatehase 1. territooriumisse ja 175 miljonit Poola zlotti, mis investeeriti laevatehase 2. territooriumisse.

(71) Tööstusarengu agentuur andis mõõduka krediidiriski ja tagatise alusel laenu intressimääraga 6,81 %, mis arvutati baasmäära (kolme kuu WIBOR pluss 1,2 %) ja 1,8 % intressimarginaali summana (vt tabel 3). Poola selgitas, et intress ületas minimaalse intressimäära, mis oleks arvutatud vastavalt viitemäärade teatisele (vt tabel 6 ning põhjendused 46–49). Komisjon märgib, et kuigi Poola kasutab arvutustes „suurt tagatist", on väide õige ka tööstusarengu agentuuri „mõõduka" (ehk tavalise) tagatise puhul: baasmäär pluss 220 baaspunkti ehk 6,69 %.

(72) Üldise märkuse korras tuletab komisjon meelde, et menetluse algatamise otsuses intressimäära suhtes väljendatud esialgsed kahtlused olid tingitud peamiselt sellest, et puudusid äriühingu reitingut ja tagatist käsitlevad tõendid. Seoses sellega märgib komisjon, et Poola esitas asjakohase teabe vastuses menetluse algatamise otsusele, mis oli tööstusarengu agentuuri käsutuses enne laenu andmist. Lisaks sellele esitas Poola hüpoteeklaenu esemeks oleva kinnisvara järelhindamise ja […] aruande, mis koostati tagantjärele teabe alusel, mis oli laenuotsuse tegemise hetkel kättesaadav.

(73) Tagatist käsitlevas komisjoni hinnangus keskenduti küsimusele, kas eksperdihinnangud koostati konservatiivselt, nii et pakkumise tagatisega oleks nõustunud ka eraõiguslik investor. Komisjon märgib, et Cristi aktsiate hinnangud erinevad üksteisest märkimisväärselt, sõltudes kasutatud meetodist (vt põhjendus 40). Komisjon osutab ka […] kriitikale seoses netovarade väärtuse hindamisega […] miljonile Poola zlotile, mille puhul ei võetud arvesse mitmeid olulisi asjaolusid (vt põhjendus 45) ning mis tõi omakorda kaasa Cristi omakapitali väärtuse alahindamise. Komisjon märgib, et diskonteeritud rahavoogude meetodit kasutanud […] ja […] jõudsid oma hinnangutes samale järeldusele (s.t väärtus hinnati ligikaudu […] miljonile Poola zlotile) ning et mõlemad sõltumatud eksperdid on seisukohal, et kõnealune meetod on representatiivsem. Poola tegi lisaks komisjonile hinnangute esitamisele ettepaneku kasutada kuivdoki tagatise väärtuse asemel Patia poolt kolmandas pakkumiste esitamise voorus tehtud vastupakkumise väärtust, milleks oli 166 miljonit Poola zlotti. Komisjon märgib, et see summa vastab kuivdoki väärtusele, kuna Cristi konkurent oli nõus seda summat kõnealuse vara sundmüügi puhul maksma.

(74) Võtmata seisukohta selles osas, millist aruannet paljudest tuleks eelistada, märgib komisjon, et tööstusarengu agentuuri käsutuses oli terve rida pakkumise tagatise kvaliteeti käsitlevaid hinnanguid, millest vaid kõige pessimistlikumates moodustas tagatis antavast laenust alla 150 %, ning ekspertide soovitusi, mille kohaselt oli tagatis krediidiriski katmiseks piisav.

(75) Äriühingu reitingu puhul hindas komisjon kriitiliselt Poola esitatud samast ajast pärit tõendeid, mis olid tööstusarengu agentuuri käsutuses enne laenuotsuse tegemist. Komisjon märgib, et tööstusarengu agentuur hindas reitingu sisemise eksperdihindamise raames Cristi finantssuhtarve, hõlmates likviidsuskordajat, käivet, kapitalistruktuuri ja kasumlikkust. Tööstusarengu agentuuri hinnang hõlmas ka rahavoo analüüsi, finantsprognoose, investeeringu tõhususe ja tasuvuspiiri analüüsi ning projekti haavatavuse analüüsi välistegurite suhtes, nagu intressimäär ja valuutakursid.

(76) Komisjon võtab arvesse ka […] aruannet. Kuigi see koostati pärast tehingu toimumist, hinnati selles üksikasjalikult Cristi krediidireitingut ja pakkumise tagatist, tuginedes samale teabele, mis oli tööstusarengu agentuuri käsutuses laenu andmise hetkel. Aruandes hinnatakse Cristi reiting veidi madalamaks kui see, mida kohaldas tööstusarengu agentuur (BB–B). Tagatise osas leiti […] aruandes, et varade hindamisel on Cristi omakapitali väärtust oluliselt alahinnatud. […] leiab, et diskonteeritud rahavoogude meetod on järjepidevam ja seda kasutatakse sagedamini. […] järeldab Cristi reitingu ja pakkumise tagatise väärtuse analüüsi põhjal, et tööstusarengu agentuuri laenu intressimäär ei olnud intressi turumäärast madalam.

(77) Komisjon analüüsis ka seda, kas tööstusarengu agentuuri kehtestatud intressimäär, mida komisjon võib vastavalt viitemäärade teatisele kasutada intressi turumäära asemel, on kooskõlas viitemäärade kehtestamise meetodiga. Vastavalt viitemäärade teatisele saadakse viitemäär marginaali liitmisel baasmäärale, mis vastab üheaastasele IBOR-ile (rahaturu üheaastane intressimäär asjaomases liikmesriigis). Lisatav marginaal sõltub asjaomase ettevõtte reitingust ning tagatisest (vt tabel 6).

(78) Arvestades, et septembris 2010 oli baasintress Poolas 4,49 % ([12]), oleks tööstusarengu agentuuri laenuintress (6,81 %) olnud kohaldatavast viitemäärast kõrgem, kui laenu andmise hetkel oleks:

— Cristi reiting olnud madal (B) ja tagatised suured,

— Cristi reiting rahuldav (BB) ja tagatised vähemalt tavalised, või

([12]) 2010. aasta septembris viitemäärade teatisega kooskõlas arvutatud Poola baasintressi leiab komisjoni veebisaidi lehelt http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html

— tagatised väikesed ja Cristi reiting vähemalt hea (BBB).

Kõigil kolmel juhul oleks viitemäär olnud 6,69 % (4,49 % ja 2,20 %), s.t tööstusarengu agentuuri laenu intressimäärast (6,81 %) madalam.

(79) Komisjon leiab eespool esitatud analüüsi põhjal, et laenu andmise hetkel oli Cristi halvim reiting „madal" (B). Isegi halvimal võimalikul juhul, mille puhul hinnati tagatise väärtuseks […] miljonit Poola zlotti, moodustas see laenu väärtusest rohkem kui 100 % ja komisjon leiab seega, et oodatava kahju määr, mis tuleneb makseviivitusest laenu tagasimaksmisel (LGD), jääb vahemikku, mis ei ületa 30 %, mis on kooskõlas viitemäärade teatises määratletud suure tagatisena. Võttes arvesse laenu suuri tagatisi, ei oleks tohtinud laenu intressimäär olla tehingu toimumise ajal halvimal võimalikul juhul väiksem kui 6,69 % (s.t Poola viitemäär 4,49 % pluss 2,20 %, (vt tabel 6)). Tööstusarengu agentuuri laenu intressimäär oli kõrgem (6,81 %).

(80) Komisjon võib esitatud andmete põhjal järeldada, et tööstusarengu agentuur käitus Cristi laenuotsuse tegemisel nii, nagu oleks kättesaadava teabe alusel käitunud eraõiguslik võlausaldaja, kohaldades intressimäära, mis vastas intressi turumäärale.

Võrdlusalus

(81) Komisjon seadis menetluse algatamise otsuses kahtluse alla […] Panga laenu kasutamise käesoleval juhtumil võrdlusalusena. Komisjon märkis muu hulgas, et […] Panga laen erines tööstusarengu agentuuri laenust, kuna selle puhul arvestati palju väiksema väärtusega, ning et […] Pank üksnes refinantseeris tehingut, mida Crist oli algselt omavahenditest finantseerinud. Esmapilgul oli komisjon seisukohal, et tööstusarengu agentuuri laenuga kaasneb […] Panga laenuga võrreldes suurem risk, kuna selle kestus oli märkimisväärselt pikem.

(82) Nagu on märgitud põhjendustes 50–55, kinnitasid Poola ametiasutused oma seisukohta, et […] Panga laenu kasutamine tööstusarengu agentuuri laenu võrdlusalusena oli asjakohane. Vaatamata sellele rõhutas Poola, et enne laenuotsuse tegemist võeti arvesse ka teisi tegureid.

(83) Komisjon märgib, et tööstusarengu agentuuri otsus anda Cristile laenu põhines keerukal eksperdihinnangul äriühingu finants- ja majandusolukorra kohta, kust ilmnes kavandatava investeeringu kasumlikkus ning et sõltumatu finantseerimisasutuse ehk […] Panga varasem otsus, s.t kõnealune võrdlusalus, oli tööstusarengu agentuurile täiendavaks võrdluspunktiks.

(84) Komisjon võtab arvesse asjaolu, et kuivdoki ostuga täiendas Crist tootmisliini ning seega võib äristrateegia elluviimisel pidada seda vähem riskantseks sammuks kui sammu, millele andis laenu […] Pank. […] Panga laenu heakskiitmise ajal ei olnud kindel, kas Crist suudab kavandatud investeeringu viimase sammu ellu viia, s.t osta kuivdoki. Lisaks sellele märgib komisjon, et Cristi ajaloo suurima lepingu (väärtus […] miljonit eurot) allkirjastamine kahe laenu vahele jääval perioodil tugevdab äriühingu positsiooni võrreldes ajaga, mil […] Pank laenu heaks kiitis.

(85) Komisjon märgib, et nagu äriühingu arvukate väliste rahastamisallikate olemasolu tööstusarengu agentuuri laenu andmise hetkel näitas, suhtus finantssektor positiivselt Cristi finantspotentsiaali ja suutlikkusse teenida tulu.

(86) Komisjon leiab seoses menetluse algatamise otsuses väljendatud kahtlustega, et […] Panga laenutingimused ning asjaolu, et Cristil oli juurdepääs teistele välistele rahastamisallikatele toetavad järeldust, mille kohaselt oleks eraõiguslik võlausaldaja andnud Cristile laenu tööstusarengu agentuuri laenuga sarnastel tingimustel.

Äriplaan

(87) Menetluse algatamise otsuses märgiti, et kuigi Cristi finantsseis oli tööstusarengu agentuuri laenuotsuse tegemise hetkel stabiilne, näitasid raamatupidamisaruanded puhastulu vähenemist kolmel järjestikusel aastal ning et turgu iseloomustas liigne tootmisvõimsus. Komisjon kahtles esialgu, kas eraõiguslik investor oleks andnud laenu, arvestades tururiske ja asjaolu, et finantskriis ei olnud meetme võtmise ajal kaugeltki läbi.

(88) Nagu on märgitud põhjendustes 56–60, selgitas Poola täiendavalt asjaolusid, mis aitasid tööstusarengu agentuuril laenuotsuseni jõuda. Selgitused hõlmasid muu hulgas äriühingu finantsolukorra kolmeetapilist analüüsi, millest ilmnes äriühingu tugev krediidivõimelisus, ning […] sõltumatut analüüsi. Poola rõhutas, et nüüdispuhasväärtusel ja sisemisel tasuvuslävel põhinev investeerimistulu oli suur.

(89) Komisjon kontrollis Poola esitatud hinnangut Cristi investeeringu kasumlikkuse kohta, millest ilmneb, et kuigi Crist pidi kokkuvõttes maksma kuivdoki eest eeldatust kõrgemat hinda (s.t 175 miljonit Poola zlotti), jäid asjaomased finantsnäitajad heaks (tehingu ajal kättesaadava teabe kohaselt oli investeeringu nüüdispuhasväärtus ja sisemine tasuvuslävi vastavalt […] miljonit Poola zlotti ja […] %). Eraõigusliku investori seisukohast näitavad need tulemused seda, et Cristil oli usaldusväärne äriplaan ning et Crist sai tänu investeeringule võimaluse sõlmida uusi lepinguid hüdrotehnoloogia sektoris. Allkirjastatud lepingute väärtus viitas äriühingu kiirele arengule.

(90) Komisjon märgib, et äriühingu müügi- ja muu tegevus viitasid tugevale positiivsele dünaamikale. Poola ametiasutused selgitasid, et puhastulu vähenemine kahel aastal (2008 ja 2009, (vt tabel 4)) oli seotud Cristi uue äristrateegiaga. Seega on Cristi finantstulemuste üldiselt positiivsete hinnangutega seotud kahtlused kõrvaldatud.

(91) Komisjon märgib turgu iseloomustava liigse tootmisvõimsusega seoses tekkinud kahtluste osas, et kui kirjeldatud suundumus kimbutab traditsioonilist laevaehitussektorit, siis kooskõlas tööstusarengu agentuurile laenu saamiseks esitatud äriplaanis sätestatud uue strateegiaga sai Crist ajavahemikus 2009–2011 […]–[…] % oma tuludest muudelt turgudelt (vt tabel 1). Cristi tulude struktuur ja teave avamere tuuleenergeetika sektori, kus äriühing peamiselt tegutseb, arenguväljavaadete kohta näitavad arengupotentsiaali ja seda, et eraõiguslike investorite jaoks on riskid suhteliselt väikesed.

(92) Komisjon järeldab eespool kirjeldatu põhjal, et tehingu toimumise hetkel kättesaadav äriteave sisaldas piisavalt näitajaid, mille põhjal oli eraõiguslikul investoril võimalik jõuda tööstusarengu agentuuriga samale otsusele.

(93) Seda hinnangut kinnitavad Cristi 2010.–2011. aasta finantstulemused, mida saab nüüd äriplaani lahutamatu osana tagantjärele hinnata. Kuigi äriühing täitis 2010. aastal müügiprognoosist vaid […] %, ületati kavandatud müügitulu ja puhaskasumimarginaal ning Cristi puhaskasum küündis 12,6 miljoni Poola zlotini, ületades 2010. aastaks prognoositud puhaskasumi […] korda. 2011. aastal paranesid äriühingu tulemused veelgi, mis tähendas seda, et müügimaht oli […] % ja puhaskasum […] % kavandatust suurem. Äriühingu kogubilansi maht oli 2010. ja 2011. aasta lõpus kavandatust suurem vastavalt […] % ja […] %.

Äriühingu sooduskohtlemine

(94) Komisjon väljendas menetluse algatamise otsuses kahtlust, kas teatavad programmis sätestatud tingimused olid täidetud, kas Crist oli programmi raames abikõlblik ning kas laenu määr oli kokkusobiv programmis sätestatud rahastamise ülemmääraga (vt põhjendus 15).

(95) Komisjon võtab teadmiseks Poola ametiasutuste selgituse selle kohta, et äriühingul oli õigus programmi raames toetust saada ning tööstusarengu agentuuri vahenditest rahastati Cristi investeeringut määras, mis ei ületanud programmis sätestatud 80 %-list ülemmäära (vt põhjendused 61–64). Komisjon kontrollis teise punktiga seoses, kas Poola ametiasutuste kirjeldatud ülemmäärast peeti kinni ka teabe alusel, mis oli tööstusarengu agentuurile kättesaadav laenuotsuse vastuvõtmise hetkel: 188,2 miljoni Poola zloti ([13]) suurust investeeringut rahastati 150 miljoni Poola zloti ulatuses, mis tähendab, et abi osatähtsus oli 79,7 %.

(96) Selgituste põhjal leiab komisjon, et kahtlused, kas eraõiguslik investor oleks andnud laenu, on kõrvaldatud.

1.2. *Eelise kohta tehtud järeldused*

(97) Komisjon järeldab esitatud andmetele tuginedes, et äriühing ei saanud põhjendamatuid eeliseid tingimustest, mille raames tööstusarengu agentuur laenu andis. Komisjon on eelkõige seisukohal, et i) tööstusarengu agentuuri käsutuses oli teave, mille põhjal oleks eraõiguslik investor teinud samasuguse otsuse ning et ii) tööstusarengu agentuuri antud laenu intressimäär vastab intressi turumäärale.

(98) Arvestades asjaolu, et tegurid, mis osutavad riigiabi andmisele ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, on kumulatiivsed, on mis tahes teguri puudumine otsustava tähtsusega. Seepärast ei ole põhjenduses 66 kirjeldatud muid tegureid vaja analüüsida.

([13]) Laenuotsuse tegemise hetkel ei saanud tööstusarengu agentuur teada, et tegelikult kujuneb investeering kavandatust 25 miljonit Poola zlotti suuremaks (s.t kuivdoki eest makstava hinna kallinemise tõttu oli investeeringu suuruseks 188,2 miljoni asemel 213,2 miljonit Poola zlotti).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Meede, mida Poola Vabariik on rakendanud äriühingu Crist S.A. kasuks 150 miljoni Poola zloti suuruse laenu kujul intressimääraga 6,81 %, ei kujuta endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Poola Vabariigile.

Brüssel, 25. juuli 2012

Komisoni nimel
asepresident
Joaquín ALMUNIA